

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 9. Pœna Peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

Itur itaque divino prorsus & æterno curriculo de Virtute in Virtutem : felix qui se ipse & desideria sua omnia intra hunc circulum conclusit : & qui ideo tantum probus esse vult, ut semper magis magisque probus sit.

§. 9. Pœna Peccati.

Non est una, sed quamplurimæ : omnes cur sint : & in genere hoc §. perstringemus.

Cum igitur peccatum non sit aliud quam amor sui, hinc nascitur primum in malis diligens auscultatio ad sua commoda & voluptates, & modos eos, quibus hæc comparari possunt, quæ sollicitudo seculi, (ut Christiani eam vocant) & respondet diligentia : sicut enim diligentia est prima filia Virtutis, sic sollicitudo est prima filia peccati : hæc autem conjungitur cum magna tristitia & anxietate : tristitia quidem oritur ex eo quod bono suo, quod unice & tam impense amant (id est, sibi ipsis) tam multa deesse videant : anxietas vero, quod tam difficile videant esse supplementum omnium istorum defectuum, & quod cupiditates suas tam ægrè exsaturare possint : discunt enim
expe.

experientia & ipso sensu (nam ad Rationem non magnopere attendunt) se quo plus habent , eo plus desiderare : atque adeo semper egenos & mendicos esse se , ad quamcunque devenerint fortunam. Ex solitudine tanquam labrusca quadam malæ istius vitis , nascitur calliditas , astutia , versutia (quæ à Christianis prudentiæ seculi vocatur) & consistit in perceptione ac intelligentia mediorum , quæ faciunt ad commoda & voluptates suas.

Post oritur servitus (quæ respondet inter filias Virtutis Obedientiæ) quia sibi ipsis serviunt mali , omnia , quæ per versutiam ad sui commodum spectare intellexerant exequentes : hujus autem amarissimæ fructus sunt infinita tædia & Calamitates , turpitudines & vernilitates , ad quas se ipsi inter serviendum sibi abjicere debent : cum tam multa passim illis occurrant in hac senili servitute contra animi sui sententiam. Quam sæpe enim media , quæ callide ad sua commoda voluptatesque adhibuerant , frustrantur eventu suo & optato successu ? Navis commode parata erat , ex amissim instructa , in Indiam solvit , sed tempestate demergitur , aut à prædonibus capitur : oratio , disputatio optime erant instructæ ad gloriam & laudem , sum-

mâ curâ compositæ, summo studio elaboratæ, honos vero nullus successit, nullus applausus, sed ludibrium & irrisio: quæ omnia in bonum virum nunquam cadere posse, satis patet ex ante-dictis: non vult enim ille nisi Obligationibus suis parere, quibus etiam tum paruit maxime, cum Media, quæ ad certum finem destinasse videbatur, vel maxime successu suo frustrari videntur.

Post servitutem aut cum illâ nascitur angustia (hæc inter filias Virtutis Justitiæ respondet) hac angustia mali præcise tantum faciunt, quantum spectat ad sua & se: V. G. tantum & eousque benefaciunt aliis, quantum & quousque remunerandos se vident, aut quantum spectat ad gloriam, pompam & similes passiones: ne hilum plus, nisi sæpe Ratio dictet, aliquid ultra præstandum esse: V. G. si offendant in publica platea aliquem vulneribus confossum, subvenient, vicinorum opem implo-rabunt, Chirurgum accersient &c. (inde enim gloriam sperant, & ni sic fecerint, infamiam metuunt) sed si idem illud spectaculum illis occurrat peregre, pertransibunt, nihil in rem illam agentes; aut si miseratione ducti etiam hic aliquid egerunt, certe hoste vel capitali inimico simili-
liter

liter affecto, eo quod commiseratio hic absit, & odio succubuerit, nihil agent, non subvenient, & ita semper tantum præcise præstant, quantum sui contemplatio permittit, non ultra.

Ex hac angustia oritur desertio, quia mali & suos deserunt, & vicissim à suis deseruntur, unde illorum hic proprius est versiculus,

Dum fueris felix multos numerabis amicos:

Tempora cum fuerint nubila, nullus eris.

Tamdiu enim sibi mutuo adsunt, tamdiu præsto sunt & opitulantur, quamdiu mutuum *interesse* (sic vocant) hoc postulat; sed hac causâ sublatâ diffugiunt & se invicem in summis Calamitatibus, ac extremis anxietatibus deserunt.

Sed dices etiam boni se invicem subinde deserunt, cum vel opitulari non possunt, vel etiam ex ignorantia invincibili putant se opitulari non debere. Resp. Boni nunquam proprie se deserunt, sed sunt semper conjunctissimi, tum consensu animorum, tum etiam amore mutuo, ut satis patet ex iis, quæ de Amicitia diximus. Boni tamen aliquando accidentaliter bonos deserunt, nempe quoad extrema Officia & accidentalia Præmia Virtutis, sed
hoc

hoc considerationem non meretur, dum mentem reflectimus ad illud vinculum, quod inter eos essenziale est; & verum quidem est, malos etiam se invicem accidentaliter tantum relinquere; sed hoc notatu dignum est, quod etiam nunquam essentialiter conjuncti fuerint: cum enim eorum quisque se tantum amet, semper fuerunt ac sunt inter se deserti ac derelicti sine ulla conjunctione verâ & animorum consensu: tantum conspirant subinde in quibusdam mediis, quam conspirationem accidentalem connexionem vocavimus, ubi de Amicitia egimus. Non est igitur mirum, si ita percellantur & consternantur mali, cum accidentalem illam connexionem dissolvi vident, quia nullam habent inter se aliam connexionem, nullam etiam cum Deo Amicitiam (ut quæ Virtutis folius primum & speciale est Præmium) unde eo casu, quasi uno ictu avulsos se, reclusos & desertos vident ab omnibus. Boni vero non magnopere affliguntur; nisi subinde etiam à bonis accidentaliter deserantur: facile enim vident, se cum Deo suo, cujus intimi amici sunt, conjunctissimos manere. Tum etiam cum iis ipsis, à quibus deserri videntur, manere essentialem illam connexionem, quæ in summo animorum

morum consensu, summâ similitudinæ, & ferventissimo amore mutuo consistit: hanc tolli non posse, quamdiu boni boni sunt.

Post servitatem, angustiam, & derelictionem oritur ex peccato turpissima ejus filia Superbia, quæ non aliud est, quam contemptio Rationis: ita ut peccatum perversum sit ordine, atque præposterum, virtus enim, quæ sola ordinata est, incipit amore Dei seu Rationis & desinit ac consummatur in contemptu sui; peccatum vice versâ incipit ab amore sui, & desinit ac consummatur in contemptu Rationis ac Dei, merito igitur perversitas vocatur.

Tandem quia Ratio per Passionis incrementum indies sibi assumentes magis continuo magisque obfuscat: hinc illam continuo magis ignorantes, magis etiam continuo contemnunt & negligunt, magis omnia ad se solos dirigunt, & se solos in rebus omnibus spectant: adeoque peccatum etiam sui Pœna fit.

Quantum ad indignitatem improborum, facile hæc per analogiam (oppositionem) ad proborum dignitatem intelligitur: sunt odibiles, sunt serviles, imo servi: sunt infames seu infamia digni: sunt
con-

144 *Antipath. malorum erga Bonos, §. 10.*

contemptibiles : nati sunt incredibilibus
anxietatibus, miserrimâ tristitiâ, & despe-
ratione affligi, quæ omnia satis superque
intelliguntur ex ante-dictis.

§. 10. Antipathia malorum erga Bonos.

Virtus quidem consistit in intentione,
seu proposito animi, quod quidem
secundum se abstrusum est, & ad oculos a-
liorum hominum non pertinet: subinde
tamen præsertim in vultu & oculis, nescio
quâ suavitate & honestate se prodat, tum
vero efficit in improbis multas Passiones,
quas aversiones, tædia, fastidia, contem-
ptus, & uno verbo Antipathias nominare
possumus.

Secundo improbi deprehendentes dili-
gentiam proborum, præsertim qua parte
aversionem à rebus sensibilibus spectant,
non considerant probos aliter quam stupi-
dos, hebetes, insensatos; quia scil. rebus
sensibilibus, quibus se tantopere capi vi-
dent, quibus occupantur & emerguntur
toti, nuncium remittunt probi. Pruden-
tiam sapientiamque; quam ex diligentia
sua consequuntur probi, improbi non
considerant aliter, quam ut stultitiam, ut-
pote quæ probos nullatenus instruat circa
sua